

Yttrande över promemorian En modern krisreglering för verksamheter på skolområdet

Fremia är Sveriges största fristående arbetsgivarorganisation som organiserar 5 000 arbetsgivare med tillsammans drygt 150 000 anställda inom i huvudsak Kooperation, civilsamhälle, idéburen välfärd och samhällsnytta samt medarbetar- och partnerägda företag.

Fremia har fått möjlighet att yttra sig över promemorian En modern krisreglering för verksamheter på skolområdet.

Sammanfattning

Den befintliga regleringen inom området är inte anpassad till rådande omständigheter i omvärlden. Fremia ställer sig positiv till promemorians förslag om att en ny förordning om verksamheter på skolområdet vid fredstida situationer och höjd beredskap ska ersätta de nu gällande förordningarna på området och att det införs bestämmelser i skollagen som syftar till att samtliga förskole- och skolhuvudmän är bättre förberedda för olika typer av kriser.

Vidare instämmer Fremia i utredningens bedömning att det är nödvändigt att säkerställa enskilda skolhuvudmäns roll och tillgång till en samordnad och tydlig information som i dagsläget är helt beroende av kommuner.

Vi delar även bedömningen att det är av stor vikt att säkerställa behovet av omsorg för barn vars vårdnadshavare har uppgifter i samhällsviktig verksamhet, kompetensförsörjning och elevers rätt till utbildning.

De föreslagna regeländringarna innebär emellertid ett ökat ansvar för enskilda förskole- och skolhuvudmän och medför såväl en högre administrativ börda såsom kostnader som inte ryms inom ramar för den befintliga ersättningen, det vill säga grundbeloppet.

Av denna anledning anser Fremia att det är nödvändigt att komplettera promemorian med förslag på finansieringslösningar och stödinsatser för enskilda förskole- och skolhuvudmäns implementeringsarbete.

Ökat ansvar för enskilda förskole- och skolhuvudmän

Enligt promemorians förslag införs bestämmelser i skollagen om att samtliga förskole- och skolhuvudmän ska ha en krisplan, det vill säga en plan för hur verksamheterna ska kunna fortsätta att bedrivas vid höjd beredskap. Det konstateras också i promemorian att framtagandet av krisplanerna kommer att medföra vissa kostnader och ett visst administrativt arbete för enskilda huvudmän. Vidare gör utredningen bedömningen att dessa kostnader omfattas av den löpande förvaltningen av skolverksamhet och därav bör anses inrymmas inom den befintliga ersättningen (Promemorian, s. 87).

Enligt det nu gällande regelverket ligger huvudansvaret inom krishantering på staten och kommuner, många enskilda huvudmän i dagsläget har begränsade kunskaper och beredskap inom området. Av denna anledning gör Fremia bedömningen att implementering av de nya bestämmelserna om krisplan och andra förberedelser kommer att kräva ny kompetens och administrativt arbete som inte ryms inom den löpande förvaltningen av verksamheten.

Därtill föreslås det i promemorian att grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola ska ha möjlighet att övergå till fjärr- och distansundervisning vid höjd beredskap. I praktiken innebär det att ovannämnda huvudmän ska ha en digital infrastruktur som möjliggör fjärr- och distansundervisning. I detta sammanhang vill vi uppmärksamma utredningen på att samtliga skolhuvudmän har under de senaste åren redan haft ökade digitaliseringskostnader i samband med övergången till digitala nationella prov. Dessa kostnader har varken tagits i beaktande vid beräkning av grundbelopp eller på något annat sätt ersatts av staten.

Implementering av det föreslagna regelverket utan nödvändiga finansiella förutsättningar kan hos vissa förskole- och skolhuvudmän innebära resursomfördelning inom deras befintliga organisation, påverka det pedagogiska uppdraget och i första hand drabba barn, elever och personal. Denna utveckling är inte i enlighet med bland annat regeringens direktiv om Minskad administrativ börda för förskollärare och lärare (Dir. 2023:72) samt

Bättre förutsättningar för rektorerna inom skolväsendet (Dir. 2024:48), där syftet är att professionernas administrativa börda minskas och bättre förutsättningar för att utföra kärnuppdraget skapas.

Med hänvisning till ovanstående gör Fremia bedömningen att promemorian behöver kompletteras med skrivelser om bidrag för implementeringsarbetet. En sådan finansiering kunde exempelvis ske genom ett riktat statsbidrag som tilldelas förskole- och skolhuvudmän i proportion till hur mycket de påverkas av det nya regerverket.

Kommuners stöd till enskilda förskole- och skolhuvudmän

Enligt promemorians förslag kommer kommuner att få samordningsansvar för kommunikation och information på skolområdet inom sina geografiska områden.

Redan i dagsläget har kommuner ett visst samordningsansvar enligt bestämmelserna i lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544). Bland annat ska kommuner verka för att olika aktörer samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet samt ska de ha planer för hantering av extraordinära händelser.

Fremia bedömer således att kommuners kompetens och erfarenhet inom planerings- och förberedelsearbetet bör tas tillvara i enskilda förskole- och skolhuvudmäns implementeringsarbete. För att uppnå kostnadsminimering och effektiv resursanvändning bör promemorian kompletteras med förslag om vägledning och andra stödinsatser som tillhandahålls av kommuner.

Med vänliga hälsningar,

Petter Skogar

Verkställande direktör

Aira Byciute Nygård

Skoljurist